



Sociaaleconomische trends

Criminaliteit en veiligheidsbeleving

Landelijke en regionale trends

2015 | 11

Math Akkermans

Cijfers laten zien dat de criminaliteit in het afgelopen decennium fors is afgenomen. Zowel enquête-uitkomsten van de Veiligheidsmonitor als politieregistraties tonen dit aan. Ook de onveiligheidsgevoelens die leven onder de Nederlandse bevolking laten een dalende trend zien, al is die minder sterk.

Tegelijk met deze landelijke afname is nog een andere trend zichtbaar: de verschillen in criminaliteit en veiligheidsbeleving tussen de regio's, en met name ook tussen stad en platteland, worden steeds kleiner. Met name in sterk verstedelijkte gebieden rondom de vier grote steden was de daling van criminaliteit en onveiligheidsgevoelens de afgelopen jaren groter dan in minder verstedelijkte gebieden in bijvoorbeeld het noordoosten en zuidwesten van het land.

1. Inleiding

Een veel gehoord geluid – vaak versterkt door media-invloeden – is dat de criminaliteit in Nederland alsmat toeneemt en dat mensen zich ook steeds onveiliger gaan voelen. Cijfers weerleggen dit beeld echter. Zowel uit slachtofferenquêtes als uit registraties van de politie blijkt dat steeds minder Nederlanders geconfronteerd worden met veelvoorkomende criminaliteit zoals gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten. Ook voelen steeds minder mensen zich onveilig, zij het dat deze daling minder sterk is dan die van de criminaliteit (CBS, 2014; CBS, WODC, Raad voor de Rechtspraak, 2014). De daling van de criminaliteit vindt ook internationaal plaats, zowel bij vermogens- als geweldscriminaliteit (De Waard, 2015; CBS, WODC, Raad voor de Rechtspraak, 2014).

Uit de wetenschappelijke literatuur komt niet één eenduidige verklaring voor deze criminaliteitsdaling naar voren. De meest, internationaal maar ook voor Nederland, aannemelijke verklaring in recent criminologisch onderzoek is de 'security hypothese' (Van Dijk, 2012, 2013; Van Dijk et al. 2012; Farrell, 2011, 2013; Farrell, Tiley & Tseloni, 2014): er is sprake van een algemene toename in de preventie(-bereidheid) en in de kwaliteit van beveiligingsmaatregelen door burgers, overheden, bedrijfsleven en producenten (denk aan inbraakpreventie, autodiefstalpreventie, cameratoezicht). Andere, met name ook voor Nederland plausible verklaringen voor de daling zijn dat er sprake is van meer nadruk op de strafwet (meer repressie, minder gedogen), een stimulerende rol van de overheid (beleid gericht op een combinatie van preventie en repressie) en meer specifiek de afname van de harddrugs/heroïneverslavingsproblematiek in vooral de grote steden (De Waard, 2015). Ook vergrijzing (minder jongeren die relatief meer criminaliteit plegen dan ouderen) en de invloed van internet (verplaatsing van activiteiten van vooral jongeren van de fysieke openbare ruimte naar cyberspace) worden vaker als verklaring voor de afname genoemd (zie o.a. Farrell, Tiley & Tseloni, 2014).

Tot voor kort was het maar beperkt mogelijk om de landelijke trends in criminaliteit en veiligheidsbeleving in Nederland te verbijzonderen naar de regio's van ons land. Dit kon alleen voor de door de politie geregistreeerde criminaliteit, maar niet voor de naar eigen zeggen ondervonden criminaliteit en de veiligheidsbeleving die beide via de enquête van de Veiligheidsmonitor worden gemeten. Reden hiervoor was dat door veranderingen in de opzet en uitvoering van achtereenvolgende edities van de Veiligheidsmonitor cijfers in de

tijd niet goed vergelijkbaar waren. Om toch inzicht te krijgen in trends op het gebied van criminaliteit en veiligheidsbeleving zijn de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor voor een aantal indicatoren op het gebied van criminaliteit en veiligheidsbeleving zodanig gecorrigeerd dat deze op zowel landelijk als regionaal niveau in de tijd vergelijkbaar zijn. Op basis van deze gecorrigeerde cijfers beschrijft dit artikel hoe de criminaliteit en veiligheidsbeleving zich tussen 2006 en 2014 in Nederland en in de tien politieregio's van ons land heeft ontwikkeld. Daarnaast worden ook politiecijfers over geregistreerde criminaliteit gepresenteerd.

Na een methodologische toelichting in paragraaf 2 wordt eerst ingegaan op de landelijke trends in criminaliteit en veiligheidsbeleving (paragraaf 3) en daarna op de regionale trends in de ondervonden criminaliteit en de geregistreerde criminaliteit (paragraaf 4) en in de veiligheidsbeleving (paragraaf 5). Afgesloten wordt met conclusies.

2. Methode

2.1 Gegevensbronnen

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit achtereenvolgende landelijke slachtoffer- en veiligheidsenquêtes, namelijk de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR; periode 2006–2008), de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM; periode 2008–2011) en de Veiligheidsmonitor (VM; vanaf 2012). De VMR, IVM en VM zijn jaarlijkse enquêtes onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder over thema's als leefbaarheid, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit en aanverwante onderwerpen. Daarnaast dienen registratiecijfers van de politie uit het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH) als bron.

2.2 Operationalisering

Bij de beschrijving van landelijke en regionale trends in criminaliteit wordt in dit artikel een verschil gemaakt in 'ondervonden criminaliteit' en 'geregistreerde criminaliteit'. De cijfers over ondervonden criminaliteit zijn gebaseerd op de veiligheidsenquête en hebben betrekking op alle delicten waarvan burgers naar eigen zeggen slachtoffer zijn geweest. De cijfers over geregistreerde criminaliteit komen uit politieregistraties en hebben betrekking op misdrijven waarvan aangifte is gedaan bij de politie dan wel die door de politie zelf zijn opgespoord, en op personen die verdacht zijn van het plegen van misdrijven. Deze laatstgenoemde cijfers over verdachten belichten de 'dader'-kant van de criminaliteit. Meer specifiek zijn de ondervonden criminaliteit en de geregistreerde criminaliteit als volgt geoperationaliseerd.

- *Ondervonden criminaliteit*: deze wordt op twee manieren uitgedrukt, namelijk in slachtofferschap (welk deel van de bevolking is met één of meerdere delicten geconfronteerd, ongeacht het aantal keren) en in aantal ondervonden delicten (hoeveel delicten hebben burgers in totaal en van welke soort meegemaakt). Bij zowel slachtofferschap als aantal ondervonden delicten gaat het om geweldsdelicten, vermogensdelicten en vandalismedelicten die in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête in Nederland hebben plaatsgevonden. Geweldsdelicten zijn onder te verdelen in mishandeling, bedreiging en geweld met seksuele bedoelingen. Bij vermogensdelicten

gaat het om (poging tot) inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit of vanaf de auto, diefstal van andere voertuigen zoals motors, scooters, brom- of snorfietsen, (poging tot) zakkenrollerij en overige, niet nader gespecificeerde diefstal. Vandalisme omvat vernielingen aan voertuigen en overige vernielingen aan persoonlijke bezittingen zoals huis of tuin.

- *Geregistreeerde criminaliteit*: hierbij gaat het enerzijds om door de politie geregistreeerde misdrijven en anderzijds om door de politie geregistreeerde verdachten van die misdrijven. Bij het eerste betreft het misdrijven die strafbaar gesteld zijn in het Wetboek van Strafrecht en andere bijzondere wetten, en die door de politie zijn vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of in een ander ambtshalve opgemaakt proces-verbaal. Ingedeeld volgens de Standaard Classificatie Misdrijven (SCM) 2010 gaat het om het totaal van de volgende groepen misdrijven: vermogensmisdrijven, vernieling/misdrijven tegen de openbare orde en gezag, gewelds- en seksuele misdrijven, overige misdrijven in het kader van het Wetboek van Strafrecht, verkeersmisdrijven (Wegenverkeerswet), drugs misdrijven (Opiumwet), (vuur-)wapenmisdrijven (Wet wapens en munitie) en misdrijven in het kader van overige wetten. Bij geregistreeerde verdachten gaat het om personen die door de politie geregistreeerd zijn omdat een redelijk vermoeden bestaat van het plegen van een misdrijf dat strafbaar is gesteld in het Wetboek van strafrecht. Het betreft dezelfde groepen misdrijven zoals onderscheiden in de SCM.

De cijfers over ondervonden criminaliteit uit de veiligheidsenquête zijn om verschillende redenen niet zonder meer vergelijkbaar met de cijfers over geregistreeerde criminaliteit van de politie. Op de eerste plaats staat in de enquêtecijfers niet zoals in de politiecijfers het *wetoverschrijdend* gedrag centraal, maar veeleer het *grensoverschrijdend* gedrag, namelijk de grens tussen wat slachtoffers als normaal beschouwen en wat ze als afwijkend beschouwen en vervolgens in de enquête rapporteren (Van der Knaap, 2012). Daarbij kan het gaan om voorvallen van de zware en minder zware soort, terwijl de politiecijfers betrekking hebben op 'misdrijven', dat wil zeggen strafbare feiten van de zware soort. Op de tweede plaats omvatten de enquêtecijfers ook het 'dark number' van delicten die niet bij de politie worden aangegeven en daarmee niet in de politieregistraties terecht komen. Uit cijfers over aangiftegedrag blijkt dat meer dan 70 procent van alle ondervonden delicten niet bij de politie wordt aangegeven (CBS, 2014). Op de derde plaats hebben de cijfers over ondervonden en geregistreeerde criminaliteit deels betrekking op andere delictsoorten en/of andere rubriceringen van delicten (zie opsomming hierboven). Op de vierde plaats is de verslagperiode van cijfers uit beide bronnen niet identiek: de enquêtecijfers hebben betrekking op de periode van twaalf maanden voorafgaand aan de enquête, terwijl de politiecijfers betrekking hebben op een kalenderjaar. Op de vijfde plaats tenslotte zijn enquête-uitkomsten gebaseerd op steekproeven die bepaalde onnauwkeurigheidsmarges hebben waardoor de geschatte uitkomsten kunnen afwijken van de werkelijke waarden in de onderzoekspopulatie, terwijl politiecijfers gebaseerd zijn op registraties die gebreken kunnen vertonen door bijvoorbeeld het niet of niet correct verwerken van aangiften. Ondanks zulke verschillen vormen enquêtecijfers en politiecijfers beide waardevolle databronnen die elkaar aanvullen en inzicht geven in de aard, omvang en ontwikkeling van criminaliteit en veiligheid.

Naast trends in criminaliteit beschrijft dit artikel ook trends in veiligheidsbeleving c.q. onveiligheidsgevoelens. Weergegeven wordt hoe het aandeel Nederlanders dat zich wel eens onveilig voelt zich in het afgelopen decennium heeft ontwikkeld. De Veiligheidsmonitor meet ook andere items die te maken hebben met veiligheidsbeleving maar met name regionale trendcijfers hierover zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Dit heeft te maken met de methodebreuk die hieronder beschreven wordt.

2.3 Methodebreuk

In de achtereenvolgende reeksen van de VMR, IVM en VM zijn aanpassingen in vraagstellingen en in de uitvoering van het veldwerk doorgevoerd. Door deze aanpassingen, ook wel 'methodebreuken' genoemd, zijn de uitkomsten van de 'oudere' VMR- en IVM-enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar met die van de actuele VM-enquête. Om inzicht te krijgen in trends op het gebied van criminaliteit en veiligheidsbeleving zijn de uitkomsten van de VMR 2006–2008 en de IVM 2008–2011 voor een vooralsnog beperkte set van indicatoren, waaronder slachtofferschap van criminaliteit en onveiligheidsgevoelens, zodanig gecorrigeerd dat deze toch vergelijkbaar zijn met de VM-edities van 2012 t/m 2014. Deze correcties zijn mogelijk door de uitvoering van parallelle onderzoeken waarmee de effecten van de aanpassingen in de vraagstellingen en de wijzigingen in de onderzoeksopzet kunnen worden gekwantificeerd en vertaald in omrekenfactoren. In de komende tijd zal het aantal indicatoren waarvoor omrekenfactoren beschikbaar zijn worden uitgebreid. Dan kunnen meer trends op o.a. het gebied van slachtofferschap en veiligheidsbeleving worden beschreven.

Een complicerende factor bij het berekenen van de omrekenfactoren is dat de steekproefomvang van de parallelle onderzoeken wel groot genoeg is om op landelijk niveau gecorrigeerde cijfers te berekenen, maar niet om regionale schattingen te berekenen. Om regionale trendcijfers te verkrijgen is een methode ontwikkeld waarbij kleindomeinschatters worden gebruikt om ook regionale omrekenfactoren te berekenen. Daarbij is gebruik gemaakt van hulpinformatie die aan de cijfers van de Veiligheidsmonitor gekoppeld kan worden, zoals sociaal-demografische kenmerken uit registers.

Een andere complicerende factor is dat de berekening van de regionale omrekenfactoren gebaseerd is op de 25 'oude' politieregio's waarop de steekproeven van de VMR en IVM gebaseerd waren. Met de komst van de Nationale politie per 1 januari 2013 zijn de 25 politieregio's samengevoegd tot tien regionale eenheden. Om aan te sluiten op deze nieuwe regionale indeling van de politie zijn de regionale omrekenfactoren van de 25 oude politieregio's voor dit artikel herrekend naar de tien nieuwe regionale eenheden.

Meer informatie over de methodebreuk in het algemeen en de berekening van de regionale omrekenfactoren in het bijzonder is terug te vinden in de onderzoeksverantwoording van de publicatie Veiligheidsmonitor 2014 (CBS, 2014).

2.4 Weergave uitkomsten

Op basis van de voor methodebreuk gecorrigeerde uitkomsten zijn in dit artikel trendcijfers voor de periode 2006–2014 weergegeven. Hoewel in 2005 ook al een Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) is gehouden, was de steekproefomvang van dit onderzoek te gering om betrouwbare uitspraken op regionaal niveau te kunnen doen. Daarom is in dit artikel 2006 als startjaar gekozen, niet alleen voor de regionale trends maar omwille van de uniformiteit ook voor de landelijke trends.

De regionale trends zijn telkens weergegeven in absolute cijfers (percentages of aantallen) en in indexcijfers (2006=100). Voor deze dubbele weergave is gekozen omdat absolute cijfers de niveauverschillen in criminaliteit en veiligheidsbeleving tussen de regio's inzichtelijk maken, terwijl indexcijfers de ontwikkelingsverschillen tussen de regio's het best weergeven. Omwille van de leesbaarheid zijn de cijfers van de tien regionale eenheden telkens opgesplitst in twee

grafieken die de ontwikkelingen in respectievelijk de vijf minder verstedelijkte regio's en de vijf meer verstedelijkte regio's weergeven.

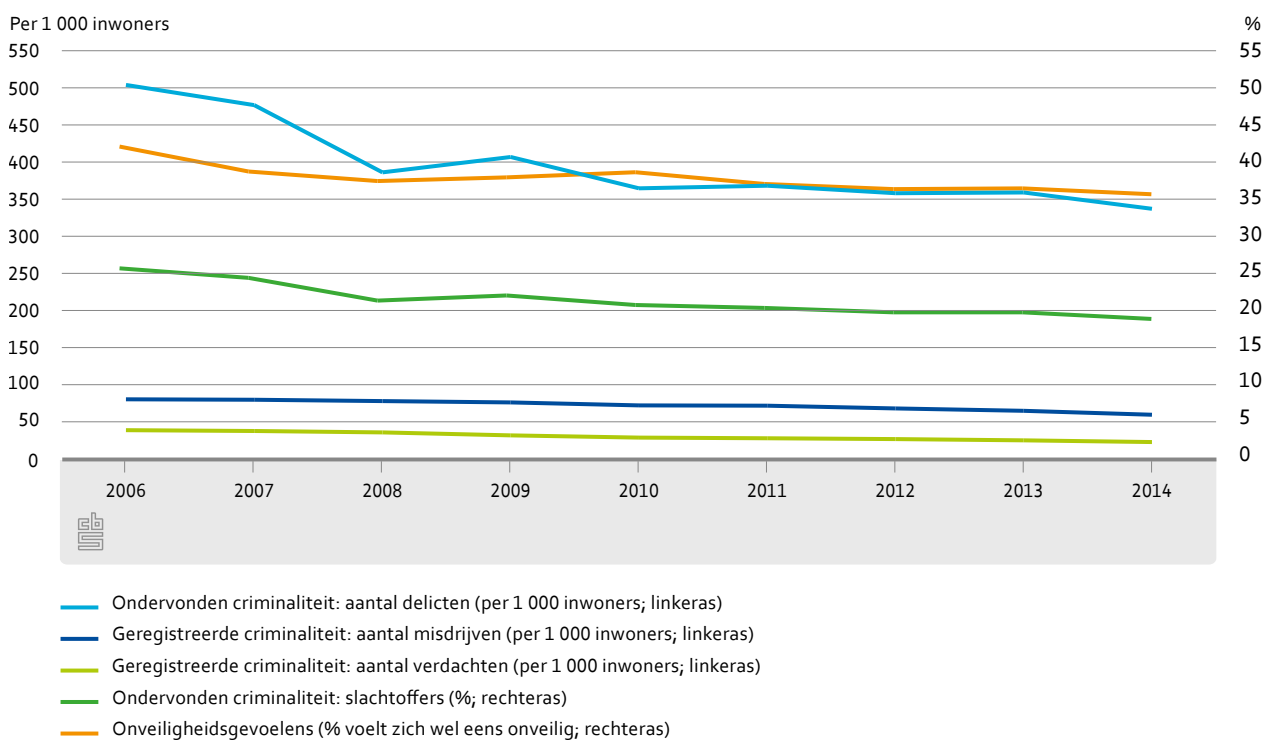
3. Resultaten – landelijke trends

3.1 In 2006 een op de vier slachtoffer van criminaliteit; in 2014 minder dan een op de vijf

Het aandeel Nederlanders dat naar eigen zeggen slachtoffer werd van veelvoorkomende criminaliteit zoals gewelds, vermogens- en vandalismedelicten is gedaald van 26 procent in 2006 naar 19 procent in 2014. Het deel dat zegt zich wel eens onveilig te voelen daalde in dezelfde periode van 42 procent naar 36 procent (zie ook Tabel 1).

Bedroeg het aantal ondervonden delicten in 2006 nog ruim 500 per 1000 inwoners, in 2014 zijn dit er minder dan 340 per 1000. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven nam in dezelfde periode af van 80 naar 60 per 1000 inwoners. Er bestaat dus een groot verschil tussen het totale aantal door burgers ondervonden delicten en het aantal geregistreerde misdrijven. Dit komt voor een belangrijk deel doordat het overgrote deel van de ondervonden criminaliteit niet bij de politie wordt aangegeven en dus ook niet in de registraties terecht komt. Maar er zijn zoals eerder aangegeven ook andere verklaringen voor de verschillen tussen ondervonden en geregistreerde criminaliteit (zie paragraaf 2.2).

3.1.1 Criminaliteit en onveiligheidsgevoelens in Nederland – in aantallen (linker as) en in % (rechter as)¹⁾

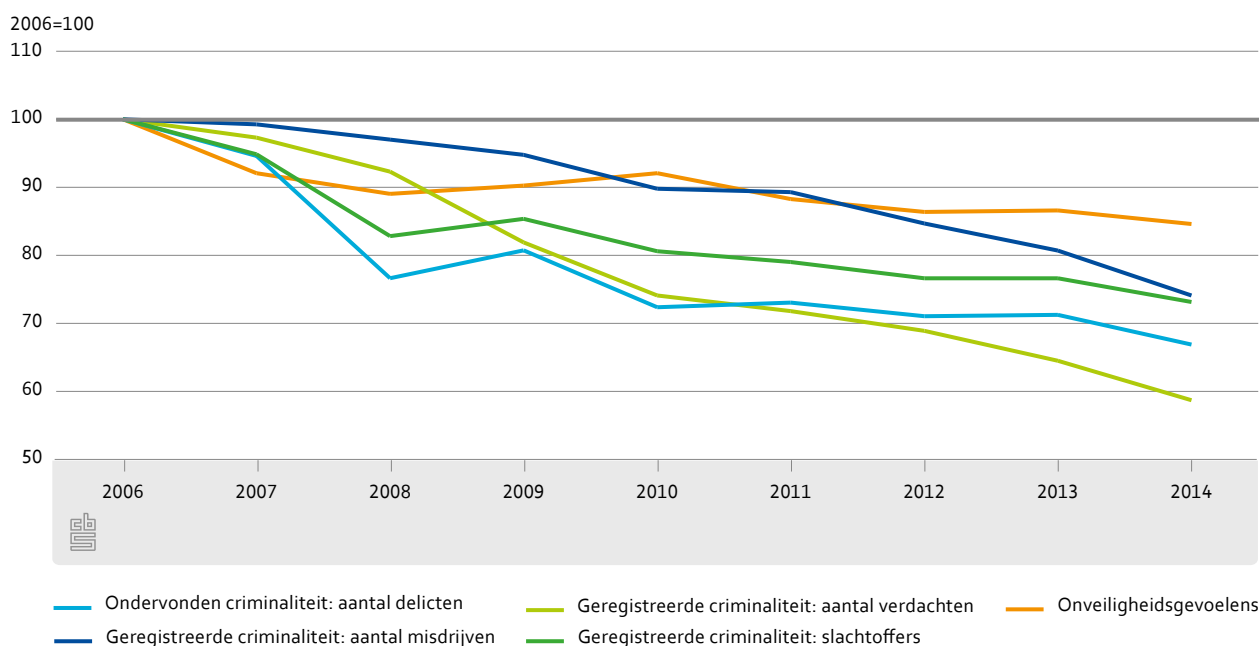


¹⁾ Cijfers geregistreerde criminaliteit 2012, 2013 en 2014 zijn voorlopig.

3.2 Criminaliteit sterker gedaald dan onveiligheidsgevoelens

Sinds 2006 is de het aandeel Nederlanders dat naar eigen zeggen slachtoffer is geweest van een of meerdere gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten met 27 procent gedaald (indexcijfer 2014=73). Het aantal delicten waarmee deze slachtoffers geconfronteerd werden is met een derde nog sterker gedaald. Ook het aantal door de politie geregistreerde misdrijven is tussen 2006 en 2014 flink afgenomen. Het aantal misdrijven daalde in deze periode met ruim een kwart en het aantal verdachten zelfs met ruim 40 procent. De onveiligheidsgevoelens zijn in vergelijking met 2006 ook gedaald, maar met 15 procent was dit minder sterk dan de criminaliteit.

3.2.1 Criminaliteit en onveiligheidsgevoelens in Nederland – in indexcijfers¹⁾



¹⁾ Cijfers geregistreerde criminaliteit 2012, 2013 en 2014 zijn voorlopig.

Bron: VMR, IVM, VM en BHV.

4. Resultaten – regionale trends in criminaliteit

4.1 Slachtofferschap hoogst in Amsterdam, regionale verschillen kleiner

In de regionale politie-eenheid Amsterdam werden in 2014 bijna drie op de tien inwoners (29 procent) naar eigen zeggen slachtoffer van criminaliteit. Het slachtofferschap in de andere politieregio's is een stuk lager en varieerde in 2014 van respectievelijk 16 en 17 procent in Oost-Nederland en Noord-Nederland tot 21 procent in Rotterdam.

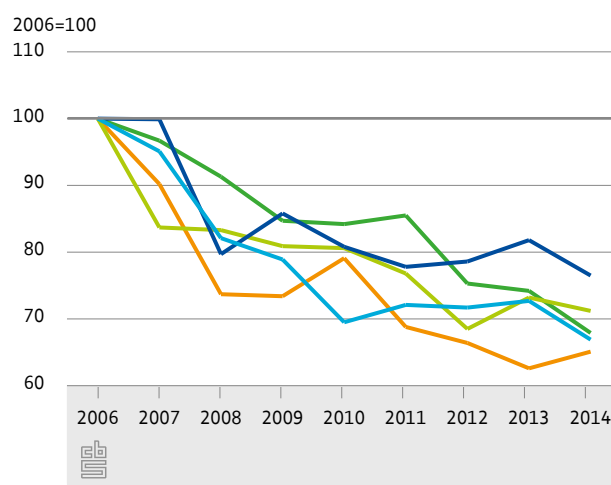
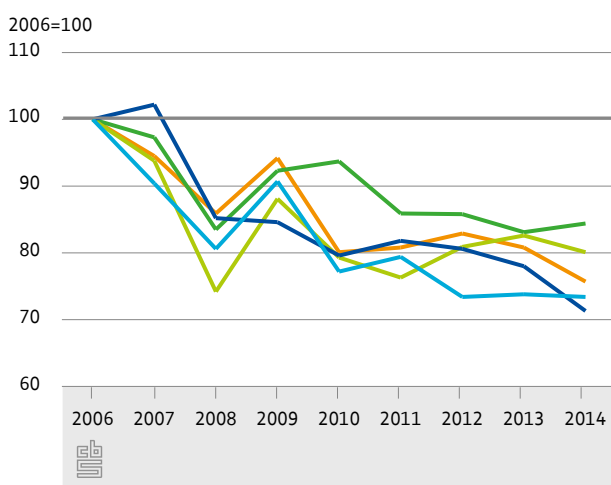
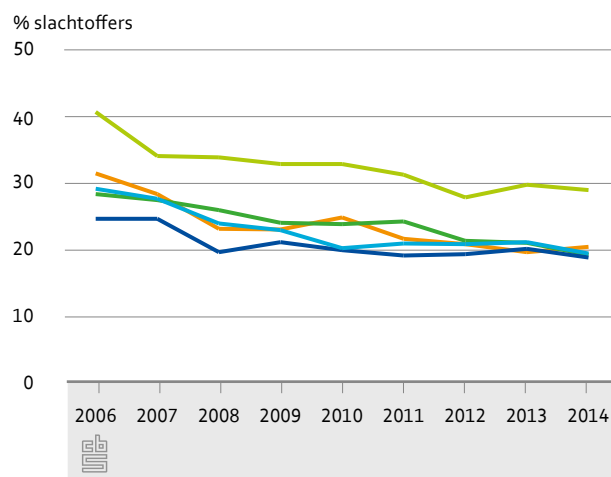
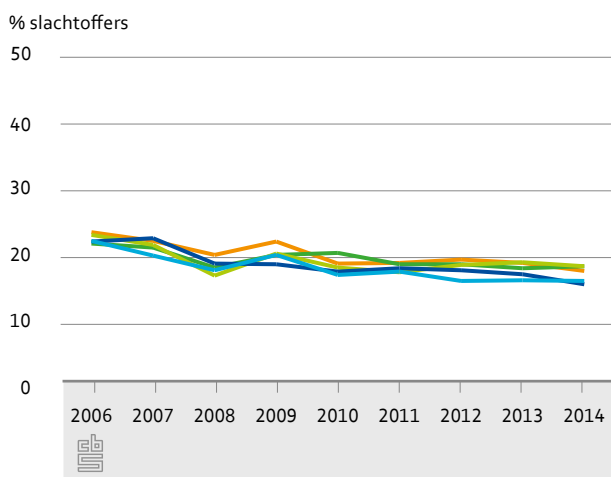
De regionale verschillen in slachtofferschap zijn de afgelopen jaren steeds kleiner geworden. Bedroeg het verschil tussen de regio's met het hoogste en laagste slachtofferschap in 2006

(respectievelijk Amsterdam en Oost-Nederland) nog 19 procent, in 2014 is dit teruggelopen naar 13 procent (zie Tabel 1). Het slachtofferschap in Rotterdam, Midden-Nederland en Den Haag is nu vergelijkbaar met dat in andere, ook minder verstedelijkte politieregio's.

4.2 Grootste daling slachtofferschap rond grote steden

In alle politieregio's nam het slachtofferschap tussen 2006 en 2014 af. Het sterkst was de daling in Rotterdam. Hier nam het aandeel inwoners dat geconfronteerd werd met criminaliteit tussen 2006 en 2014 met ruim een derde af (indexcijfer 2014=65). Ook in de andere (zeer) sterk verstedelijkte regio's Midden-Nederland (met Utrecht als centrumgemeente), Den Haag en Amsterdam daalde het slachtofferschap in deze periode

4.2.1 Ondervonden criminaliteit: slachtofferschap naar politieregio - % slachtoffers (figuren boven) en indexcijfers (figuren beneden)



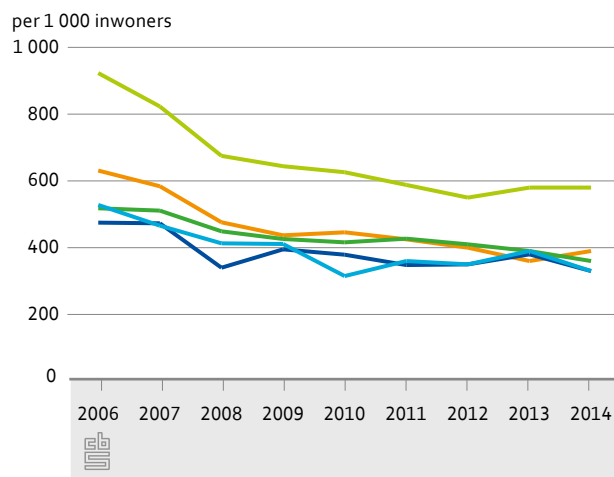
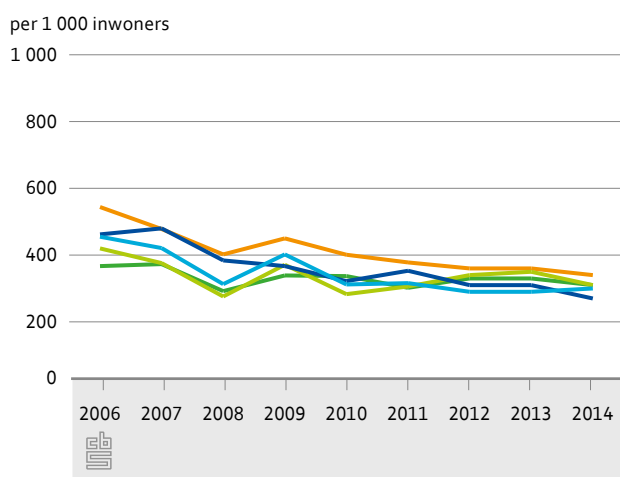
Bron: VMR, IVM en VM.

fors. Het minst (16 procent) daalde het aandeel slachtoffers in Oost-Brabant. Ook in andere veelal minder verstedelijkte regio's zoals Zeeland- West-Brabant, Noord-Holland en Limburg is de afname minder sterk.

4.3 Ook aantal delicten rond grote steden fors gedaald

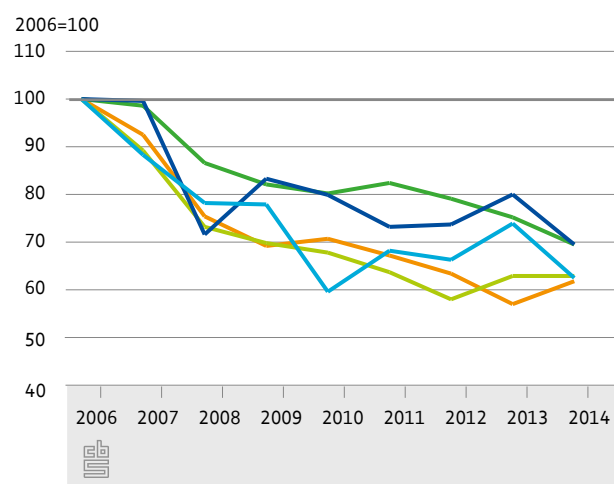
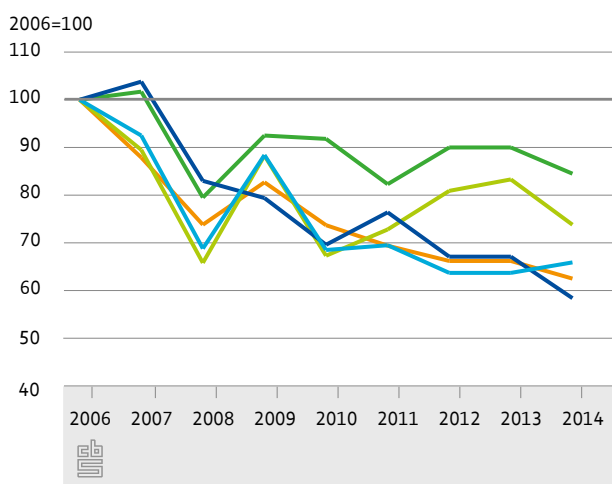
Net als bij het slachtofferschap – waarbij is weergegeven welk deel van de bevolking met één of meerdere delicten is geconfronteerd – laat ook het aantal ondervonden delicten, dat weergeeft hoeveel delicten inwoners hebben meegemaakt, in alle regio's een duidelijk dalende trend zien. Ondanks een daling van het aantal delicten met meer dan een derde is

4.3.1 Ondervonden criminaliteit: ondervonden delicten naar politieregio – aantal delicten (figuren boven) en indexcijfers (figuren beneden)



— Noord-Nederland
— Oost-Nederland
— Zeeland-West-Brabant
— Oost-Brabant
— Limburg

— Midden-Nederland
— Noord-Holland
— Amsterdam
— Den Haag
— Rotterdam



— Noord-Nederland
— Oost-Nederland
— Zeeland-West-Brabant
— Oost-Brabant
— Limburg

— Midden-Nederland
— Noord-Holland
— Amsterdam
— Den Haag
— Rotterdam

Bron: VMR, IVM en VM.

Amsterdam nog steeds de regionale eenheid met het hoogste aantal ondervonden delicten (bijna 600 per 1 000 inwoners in 2014). In alle andere regio's is het aantal duidelijk lager en ligt tussen de 300 en 400 per 1 000.

De regionale verschillen zijn de afgelopen jaren fors afgenomen. In 2006 bedroeg het verschil tussen de regio's met het hoogste en laagste aantal ondervonden delicten meer dan 500 delicten per 1 000 inwoners (zie Tabel 1: Amsterdam ruim 900; Oost-Brabant minder dan 400). In 2014 is dit verschil teruggelopen naar ongeveer 300 delicten per 1 000 (Amsterdam minder dan 600; Oost-Nederland minder dan 300). Het aantal ondervonden delicten in Rotterdam, Midden-Nederland en Den Haag is nu vergelijkbaar met dat in andere, ook minder verstedelijkte politieregio's.

In Oost-Nederland is het aantal ondervonden delicten tussen 2006 en 2014 met 42 procent het sterkst gedaald (indexcijfer 2014=58). Ook in Rotterdam (38 procent) en in Amsterdam, Midden-Nederland en Limburg (alle 37 procent) daalde het aantal delicten in deze periode fors. Het minst daalde het aantal ondervonden delicten in Zeeland – West-Brabant (26 procent) en vooral Oost-Brabant (15 procent).

4.4 Politie registreert meeste misdrijven in Amsterdam

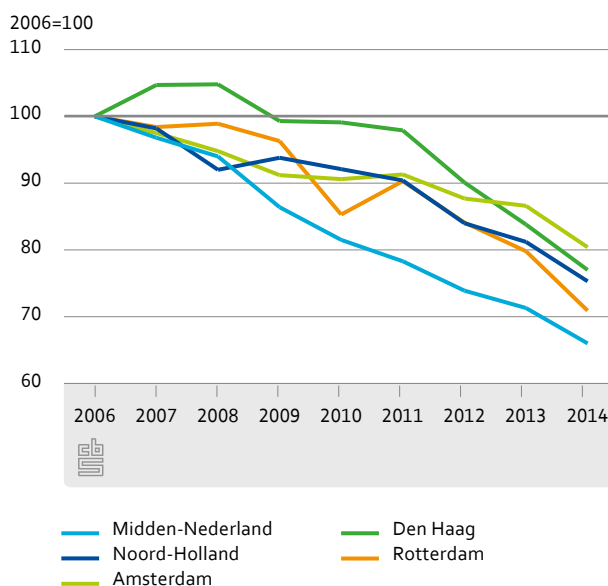
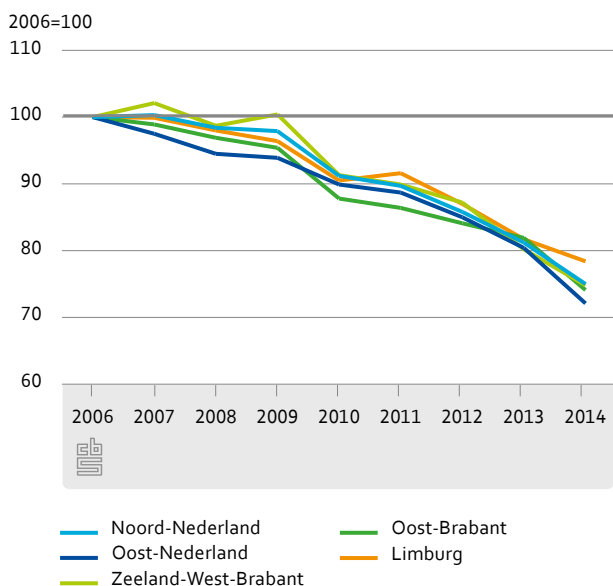
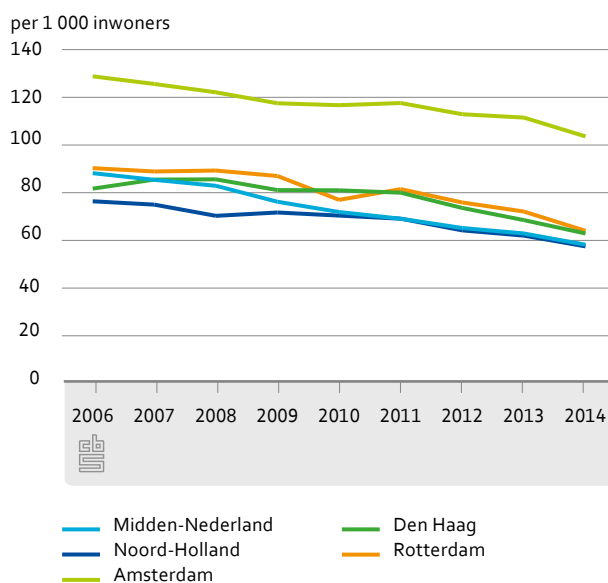
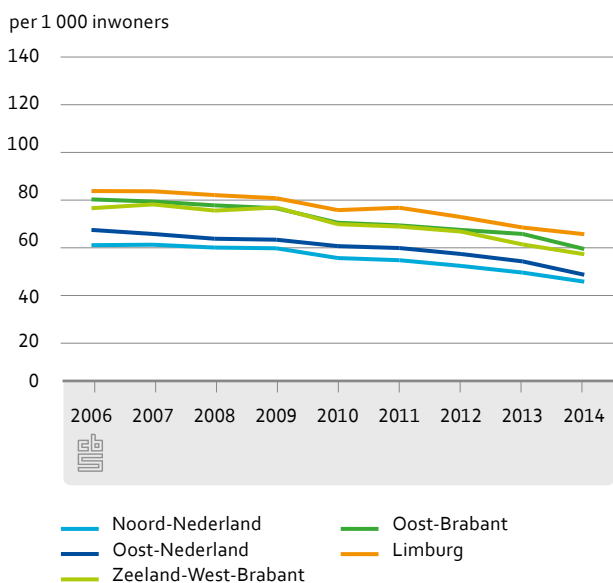
In Amsterdam worden verreweg de meeste misdrijven door de politie geregistreerd (104 misdrijven per 1 000 inwoners in 2014). Het aantal geregistreerde misdrijven in de andere regionale eenheden is een stuk lager en varieert van 46 misdrijven per 1 000 inwoners in Noord-Nederland tot 66 per 1 000 in Limburg.

Ook bij de geregistreerde misdrijven zijn de regionale verschillen in de afgelopen jaren kleiner geworden. Bedroeg het verschil tussen de regio's met het hoogste en laagste aantal geregistreerde misdrijven in 2006 (respectievelijk Amsterdam en Noord-Nederland) nog bijna 70 misdrijven per 1 000 inwoners, in 2014 is dit verschil teruggelopen naar minder dan 60 misdrijven per 1 000 (Tabel 1). De afname van de regionale verschillen bij de geregistreerde misdrijven is kleiner dan de afname bij de ondervonden criminaliteit. Een verklaring hiervoor is dat de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit niet alleen zoals bij de ondervonden criminaliteit wordt bepaald door de autonome ontwikkeling van de criminaliteit maar ook door de ontwikkeling van andere factoren zoals de handhaving en opsporing door de politie en de meldings- en aangiftebereidheid van burgers in de verschillende regio's.

4.5 Geregistreerde criminaliteit sterkst gedaald in Midden-Nederland

De politie registreerde in alle regio's minder misdrijven. Het sterkst (34 procent) was de daling van het aantal geregistreerde misdrijven tussen 2006 en 2014 in Midden-Nederland (indexcijfer 2014=66). De afname in de andere regio's varieert van 20 procent in Amsterdam tot 29 procent in Rotterdam.

4.5.1 Geregisteerde criminaliteit: misdrijven naar politieregio - aantallen (figuren boven) en indexcijfers (figuren beneden)¹⁾



¹⁾ Cijfers 2012, 2013 en 2014 zijn voorlopig.

4.6 Regionale verschillen in geregisteerde verdachten onveranderd

Het ligt voor de hand dat in Amsterdam, de regio met de meeste geregisteerde misdrijven, ook de meeste verdachten van het plegen van misdrijven zijn geregisteerd (38 verdachten per 1 000 inwoners in 2014). Het aantal geregisteerde verdachten in de andere politieregio's is een stuk lager en loopt uiteen van 18 verdachten per 1 000 inwoners in Oost-Nederland tot 27 per 1 000 in Rotterdam.

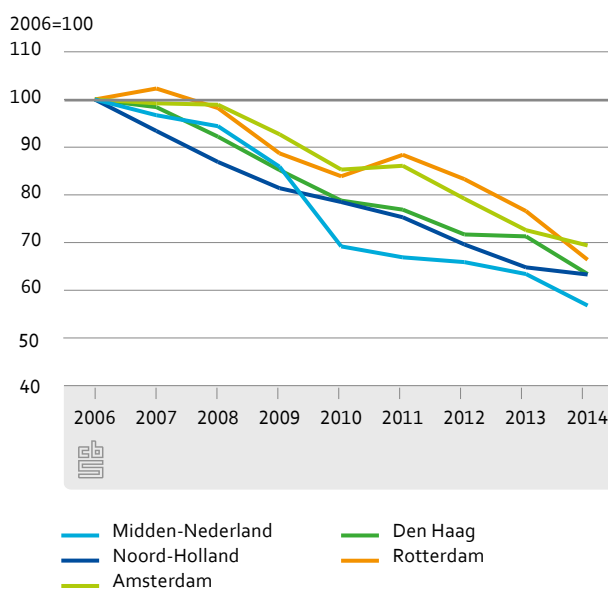
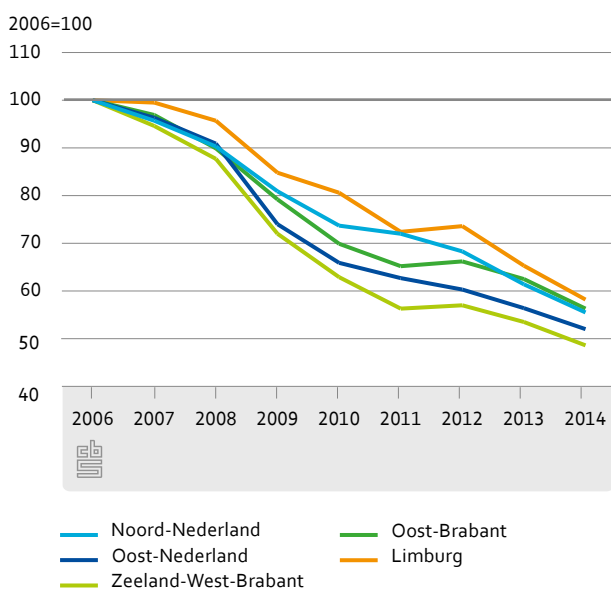
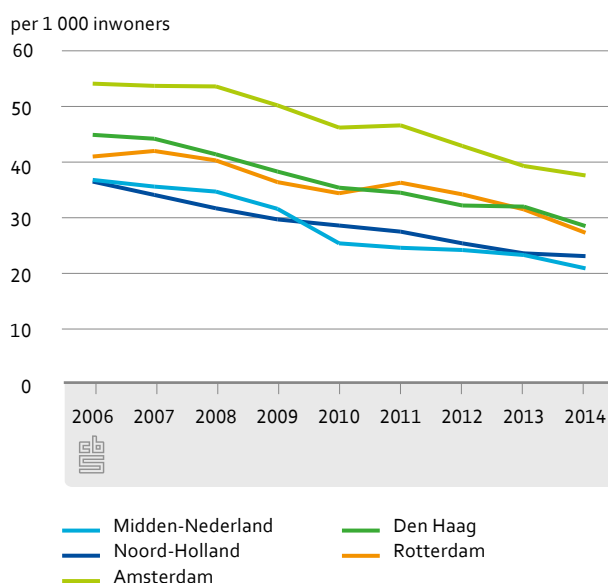
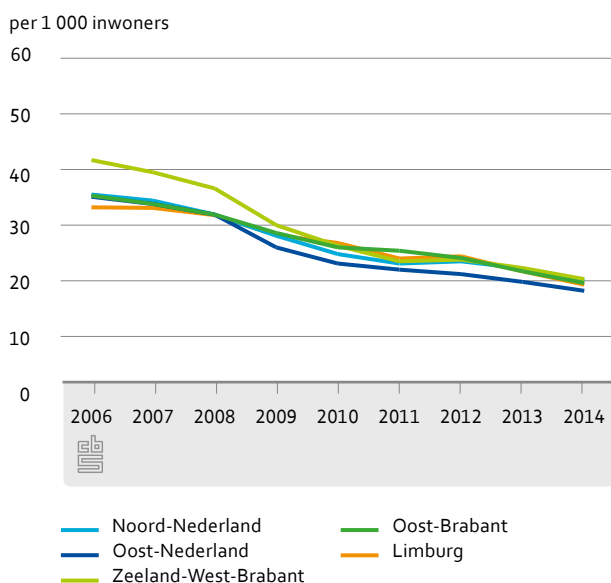
In tegenstelling tot bij de geregisteerde misdrijven zijn bij de geregisteerde verdachten de regionale verschillen in de afgelopen jaren niet kleiner geworden. In 2006 bedroeg het verschil tussen de politieregio's met het hoogste en laagste aantal geregisteerde verdachten (respectievelijk Amsterdam en Limburg) 21 verdachten per 1 000 inwoners; in 2014 is dit

verschil tussen de regio's met het hoogste en laagste aantal verdachten (Amsterdam en Oost-Nederland) niet wezenlijk veranderd (19 verdachten per 1 000).

4.7 Aantal door politie geregistreerde verdachten in veel regio's bijna gehalveerd

Het sterkst was de daling van het aantal geregistreerde verdachten in Zeeland-West-Brabant, waar het tussen 2006 en 2014 meer dan halveerde (indexcijfer 2014=49). Ook in alle andere regionale eenheden was sprake van flinke een afname. Deze varieert van

4.7.1 Geregistreerde criminaliteit: verdachten naar politieregio - aantallen (figuren boven) en indexcijfers (figuren beneden)¹⁾



¹⁾ Cijfers 2012, 2013 en 2014 zijn voorlopig.

Bron: VMR, IVM, VM en BHV.

31 procent in Amsterdam tot 48 procent in Oost-Nederland. Opvallend is dat de daling van het aantal geregistreerde verdachten in de minder verstedelijkte regio's sterker is dan in de meer verstedelijkte regio's rond de grote steden.

5. Resultaten – regionale trends in veiligheidsbeleving

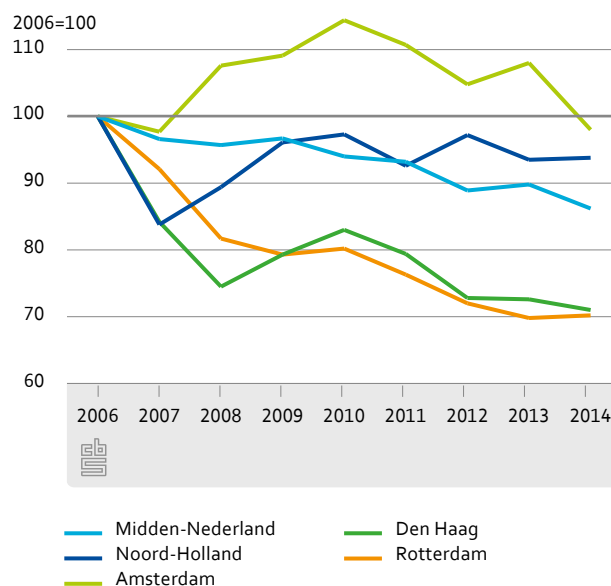
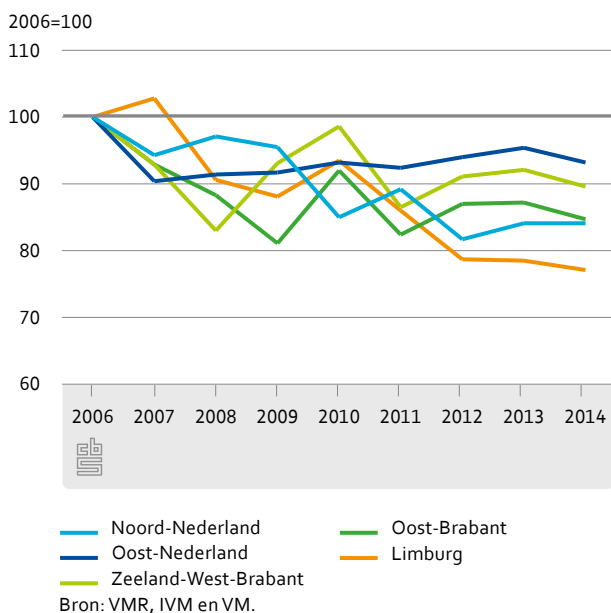
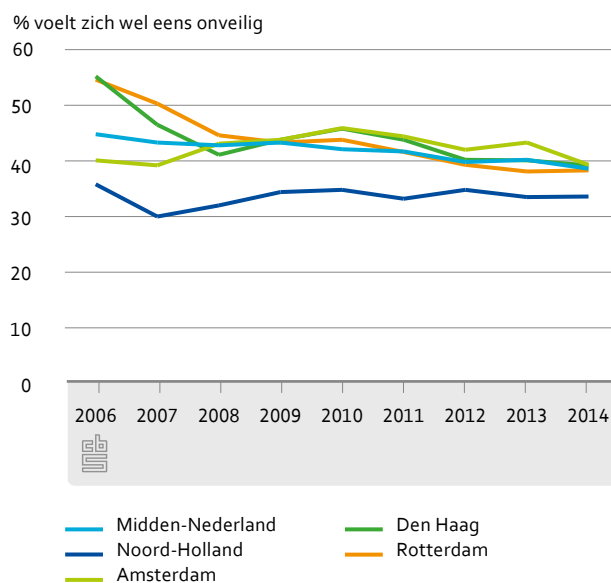
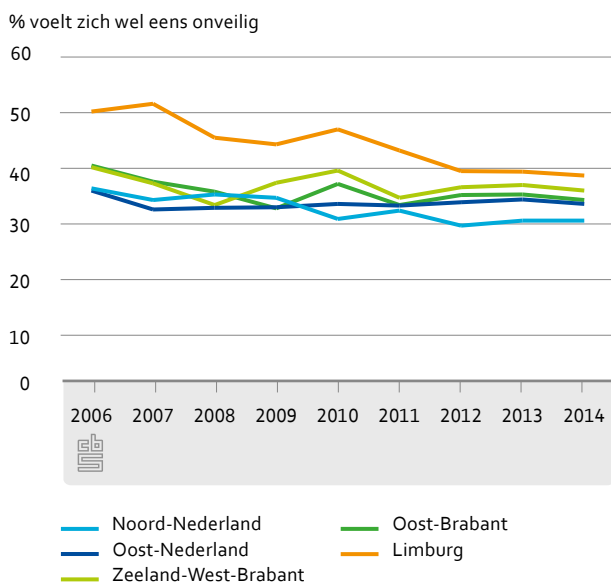
5.1 Onveiligheidsgevoelens grootst rond grote steden, regionale verschillen fors afgenomen

Het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt was in 2014 het hoogst in de regionale eenheden Amsterdam en Den Haag (beide 39 procent) en het laagst in Noord-Nederland (31 procent). Meer nog dan bij de criminaliteit worden bij de onveiligheidsgevoelens de regionale verschillen steeds kleiner. Bedroeg in 2006 het verschil tussen de regionale eenheden met de hoogste onveiligheidsgevoelens (Den Haag en Rotterdam) en de laagste onveiligheidsgevoelens (Noord-Nederland, Oost Nederland, Noord Holland) nog 19 procentpunten, in 2014 is dit verschil meer dan gehalveerd tot 9 procentpunten.

5.2 Sterkste daling onveiligheidsgevoelens in Den Haag en Rotterdam, geen daling in Amsterdam

De onveiligheidsgevoelens zijn in bijna alle politieregio's gedaald in vergelijking met 2006. Het sterkst is de daling van het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in Den Haag (29 procent) en Rotterdam (30 procent). Ook in Limburg was sprake van een relatief sterke daling (23 procent). Opvallend is dat de onveiligheidsgevoelens in Amsterdam over de hele periode genomen niet zijn afgenomen. Dit is te wijten aan een aanvankelijke toename van onveiligheidsgevoelens tussen 2006 en 2010; daarna laten de onveiligheidsgevoelens in Amsterdam wel een dalende trend zien. De afname van onveiligheidsgevoelens in de andere regio's varieert van 6 procent in Noord Holland tot 16 procent in Noord-Nederland.

5.2.1 Onveiligheidsgevoelens naar politieregio – % voelt zich wel eens onveilig (figuren boven) en indexcijfers (figuren beneden)



6. Conclusie

Cijfers laten een daling van de criminaliteit in het afgelopen decennium in Nederland zien. Zowel het aantal delicten dat burgers naar eigen zeggen meemaken als het aantal misdrijven en verdachten dat de politie registreert is sinds 2006 fors afgenomen. Ook de veiligheidsbeleving, uitgedrukt in het aandeel Nederlanders dat zich wel eens onveilig voelt, heeft zich gunstig ontwikkeld, zij het dat de afname van de onveiligheidsgevoelens achterblijft bij de afname van de criminaliteit.

Binnen deze landelijk dalende trend in criminaliteit en veiligheidsbeleving valt op dat de verschillen tussen de politieregio's kleiner zijn geworden. Zowel de criminaliteit als de onveiligheidsgevoelens zijn met name in de sterk verstedelijkte gebieden rondom de vier grote steden sterker afgenomen dan in minder verstedelijkte gebieden in bijvoorbeeld het noordoosten en zuidwesten van Nederland. Het 'gat' in criminaliteit en veiligheidsbeleving tussen stad en platteland is in de periode 2006–2014 duidelijk kleiner geworden.

Literatuur

CBS (2014). *Veiligheidsmonitor*. Den Haag/Heerlen: CBS.

CBS, WODC, Raad voor de Rechtspraak (2015). *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2014. Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Dijk, J. van (2012). Deuren op slot: Naar een verklaring voor de internationale daling van criminaliteit. *Justitiële verkenningen*, vol. 38, no. 7, pp. 7–44).

Dijk, J. van (2013). Hoe komt het dat de criminaliteit de laatste tijd enorm daalt? www.universiteitvannederland.nl.

Dijk, J. van, Tseloni, A., Farrell, G. (2012). *The international Crime Drop: New directions in research*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Farrell, G., Tiley, N., Tseloni, A. (2014). *Why the crime drop?* In: Michael Tonry (Ed.). *Why crime rates drop and why they don't* (Crime and Justice, Vol. 43, no. 1). Chicago: University of Chicago press.

Knaap, N. van der (2012). *Criminaliteitscijfers over de (on)mogelijkheid van vergelijking van slachtofferenquêtes en poltiestatistiek*. Den Haag/Heerlen: CBS (stagerapport/intern CBS-rapport).

Waard, J. de (2015). *Daling van (geregistreerde) criminaliteit: trends en verklaringen* (concept). Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding.

Tabel 1. Ondervonden en geregistreerde criminaliteit en veiligheidsbeleving

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Indexcijfer 2014 (2006= 100)
% slachtoffers										
Ondervonden criminaliteit: slachtofferschap										
Noord-Nederland	22	20	18	20	17	18	17	17	17	73
Oost-Nederland	22	23	19	19	18	18	18	18	16	71
Zeeland-West-Brabant	23	22	17	21	19	18	19	19	19	80
Oost-Brabant	22	22	19	20	21	19	19	18	19	84
Limburg	24	22	20	22	19	19	20	19	18	76
Midden-Nederland	29	28	24	23	20	21	21	21	20	67
Noord-Holland	25	25	20	21	20	19	19	20	19	77
Amsterdam	41	34	34	33	33	31	28	30	29	71
Den Haag	28	27	26	24	24	24	21	21	19	68
Rotterdam	31	28	23	23	25	22	21	20	21	65
Nederland	26	25	21	22	21	20	20	20	19	73
Spreiding regio's ¹⁾	19	14	17	14	15	13	11	13	13	70
per 1 000 inwoners										
Ondervonden criminaliteit: aantal delicten										
Noord-Nederland	455	421	313	402	312	316	293	293	296	65
Oost-Nederland	462	480	384	367	322	353	315	306	274	59
Zeeland-West-Brabant	420	376	276	371	283	306	345	348	313	75
Oost-Brabant	367	373	292	339	337	302	325	330	309	84
Limburg	544	478	402	450	401	378	352	339	332	61
Midden-Nederland	528	466	413	411	315	360	347	386	326	62
Noord-Holland	475	473	340	395	379	348	354	385	334	70
Amsterdam	923	823	675	644	626	588	552	583	576	62
Den Haag	518	511	449	426	416	427	408	386	360	69
Rotterdam	631	584	476	437	446	425	397	362	387	61
Nederland	504	477	386	407	365	368	358	359	337	67
Spreiding regio's ¹⁾	556	450	399	305	343	286	258	290	302	54
Geregistreerde criminaliteit: aantal misdrijven										
Noord-Nederland	61	61	60	60	56	55	52	50	46	75
Oost-Nederland	68	66	64	63	61	60	57	54	49	72
Zeeland-West-Brabant	77	78	76	77	70	69	67	61	57	75
Oost-Brabant	80	79	78	77	71	69	68	66	60	74
Limburg	84	84	82	81	76	77	73	69	66	78
Midden-Nederland	88	85	83	76	72	69	65	63	58	66
Noord-Holland	76	75	70	72	70	69	64	62	58	75
Amsterdam	129	126	122	118	117	118	113	112	104	80
Den Haag	82	86	86	81	81	80	74	69	63	77
Rotterdam	90	89	89	87	77	82	76	72	64	71
Nederland	80	80	78	76	72	72	68	65	60	74
Spreiding regio's ¹⁾	68	64	62	58	61	63	61	62	58	85
Geregistreerde criminaliteit: aantal verdachten										
Noord-Nederland	35	34	32	29	26	25	24	22	20	55
Oost-Nederland	35	34	32	26	23	22	21	20	18	52
Zeeland-West-Brabant	42	39	37	30	26	23	24	22	20	49
Oost-Brabant	35	34	32	28	25	23	23	22	20	56
Limburg	33	33	32	28	27	24	24	22	19	58
Midden-Nederland	37	36	35	32	25	25	24	23	21	57
Noord-Holland	36	34	32	30	29	27	25	24	23	63
Amsterdam	54	54	54	50	46	47	43	39	38	69
Den Haag	45	44	41	38	35	35	32	32	28	63
Rotterdam	41	42	40	36	34	36	34	31	27	66
Nederland	39	38	36	32	29	28	27	25	23	59
Spreiding regio's ¹⁾	21	21	22	24	23	25	22	19	19	92

Tabel 1. Ondervonden en geregistreeerde criminaliteit en veiligheidsbeleving (slot)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Indexcijfer 2014 (2006= 100)
	% voelt zich wel eens onveilig									
Veiligheidsbeleving: onveiligheidsgevoelens										
Noord-Nederland	36	34	35	35	31	32	30	31	31	84
Oost-Nederland	36	33	33	33	34	33	34	34	34	93
Zeeland-West-Brabant	40	37	33	37	40	35	37	37	36	90
Oost-Brabant	40	38	36	33	37	33	35	35	34	85
Limburg	50	52	46	44	47	43	40	39	39	77
Midden-Nederland	45	43	43	43	42	42	40	40	39	86
Noord-Holland	36	30	32	34	35	33	35	34	34	94
Amsterdam	40	39	43	44	46	44	42	43	39	98
Den Haag	55	46	41	44	46	44	40	40	39	71
Rotterdam	55	50	45	43	44	42	39	38	38	70
Nederland	42	39	38	38	39	37	37	37	36	85
Spreading regio's ¹⁾	19	22	13	11	16	12	12	13	9	45

Bronnen: VMR, IVM, VM en BHV.

¹⁾ De spreading geeft weer het verschil tussen de regio's met het hoogste en laagste cijfer.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.